

DATUM: 15. 08. 2024

Dohledové sdělení č. 2/2024

K povinnostem zprostředkovatelů pojištění v oblasti udržitelných financí

Shrnutí dohledového sdělení

Na zprostředkovatele pojištění se vztahují povinnosti vyplývající z regulace udržitelných financí (ESG). Konkrétně se jedná o některé informační povinnosti a další pravidla upravující distribuční procesy tak, aby při volbě vhodného pojistného produktu docházelo k zohlednění zákaznických preferencí týkajících se udržitelnosti.

Pojišťovací zprostředkovatelé, kteří nabízejí produkty rezervotvorného pojištění a zároveň zaměstnávají tři a více osob, musí zveřejňovat na svých webových stránkách vymezené informace o začleňování rizik udržitelnosti, zohledňování hlavních nepříznivých dopadů (tzv. PAI) a zásadách odměňování. O rizicích týkajících se udržitelnosti musí informovat také v rámci předmluvní dokumentace.

Aspekty udržitelnosti byly začleněny i do požadavků na produktové řízení a do pravidel pro výkon činnosti a investiční poradenství pro produkty rezervotvorného pojištění. Pojišťovací zprostředkovatelé mají zejména povinnost zjišťovat informace o případných zákaznických preferencích týkajících se udržitelnosti a na jejich základě doporučit vhodný produkt. Pokud takový produkt nemá zprostředkovatel v nabídce, může k prodeji dojít pouze tehdy, pokud zákazník své preference upraví.

Dohledové sdělení si klade za cíl usnadnit pojišťovacím zprostředkovatelům orientaci v relevantní právní úpravě udržitelných financí a shrnout minimální požadavky na zprostředkovatele pojištění při jejich implementaci do interních postupů.

1. Právní úprava udržitelných financí v oblasti distribuce pojištění

Nařízení o taxonomii

Nařízení o taxonomii¹ zavádí **klasifikační systém**, který slouží pro určení environmentálně udržitelných ekonomických činností (tzv. EU taxonomie). Nařízení stanovuje také pravidla pro

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088.

transparentnost investic do těchto činností, a to s dělenou účinností od 1. ledna 2022 a 1. ledna 2023. Žádná z povinností stanovených nařízením o taxonomii se **přímo netýká finančních poradců**, v některých případech na něj však odkazují jiné relevantní právní předpisy.

Nařízení SFDR

Jedním z nejdůležitějších předpisů v oblasti udržitelných financí je **nařízení SFDR**,² jehož ustanovení se na účastníky finančního trhu a finanční poradce použijí od 10. března 2021. Nařízení SFDR stanovuje pravidla pro **transparentnost udržitelných postupů** účastníků finančního trhu a finančních poradců a zároveň pravidla pro **transparentnost dopadů na udržitelnost jimi nabízených produktů**.

Mezi finanční poradce se dle ustanovení čl. 2 bodu 11 písm. a) nařízení SFDR řadí i zprostředkovatelé pojištění, kteří poskytují pojišťovací poradenství v oblasti pojistných produktů s investiční složkou (tzv. IBIPs), tj. distribuují rezervotvorné pojištění ve smyslu § 2 písm. n) zákona o distribuci pojištění.³ Povinnosti stanovené nařízením SFDR se proto **nevztahují na zprostředkovatele výlučně neživotního či nerezervotvorného životního pojištění**.

Podle čl. 17 odst. 1 nařízení SFDR dále nařízení **nedopadá na zprostředkovatele pojištění, kteří zaměstnávají méně než tři osoby**. Pro účely čl. 17 nařízení SFDR se jako zaměstnanci posuzují ty osoby, které jsou v pracovním poměru bez ohledu na pracovní zařazení či rozsah úvazku,⁴ stejně jako členové statutárního orgánu. Naopak jako zaměstnanci se pro účely téhož ustanovení **nepočítají vázaní zástupci**, kteří (za předpokladu distribuce rezervotvorného pojištění) sami naplňují definici finančního poradce ve smyslu čl. 2 bodu 11 písm. a) nařízení SFDR.

Regulační technické normy k nařízení SFDR

Nařízení SFDR doplňují **regulační technické normy (SFDR RTS)**,⁵ které obsahují obecné zásady a specifikaci požadavků pro plnění některých informačních povinností podle nařízení SFDR s tím, že některé z nich přikazují zveřejňovat v mandatorních šablonách. Prostřednictvím SFDR RTS se

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. listopadu 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb.

³ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Srov. také Q&A Evropské komise ze dne 17. 5. 2022 uvedené pod bodem I.3 v konsolidovaných otázkách a odpovědích evropských orgánů dohledu a Evropské komise ve vztahu k nařízení SFDR a SFDR RTS ve znění ze dne 12. ledna 2024 (viz oddíl 2. tohoto dohledového sdělení).

⁵ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1288 ze dne 6. dubna 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088, pokud jde o regulační technické normy, které upřesňují podrobnosti týkající se obsahu a struktury informací ve vztahu k zásadě „významně nepoškozovat“ a které upřesňují obsah, metodologie a strukturu informací ve vztahu k ukazatelům udržitelnosti a nepříznivým dopadům na udržitelnost a obsah a strukturu informací ve vztahu k prosazování environmentálních nebo sociálních vlastností a cílů udržitelných investic v dokumentech před uzavřením smlouvy, na webových stránkách a v pravidelných zprávách.

převážně upřesňují informační povinnosti účastníků finančního trhu, omezený počet ustanovení se však týká i finančních poradců.

SFDR RTS vstoupilo v účinnost dne 1. ledna 2023. S účinností od 20. února 2023 bylo SFDR RTS dále novelizováno nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/363, které upravilo produktové šablony tak, aby reflektovaly environmentálně udržitelné činnosti v oblasti fosilního plynu a jaderné energie.

Nařízení 2021/1257, nařízení POG a nařízení IBIP

Dalším z opatření k podpoře udržitelných financí a prevenci greenwashingu⁶ je **začlenění faktorů udržitelnosti a udržitelných preferencí** do požadavků na **produktové řízení** a do pravidel pro **výkon činnosti a investiční poradenství pro pojistné produkty s investiční složkou**, které bylo provedeno nařízením 2021/1257.⁷ Dané nařízení vstoupilo v účinnost 2. srpna 2022.

Nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/1257 bylo revidováno nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2358⁸ (**nařízení POG**) a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2359⁹ (**nařízení IBIP**). Mezi subjekty, kterým jsou nařízením POG stanoveny povinnosti v oblasti produktového řízení, patří distributoři pojištění, kteří poskytují poradenství týkající se pojistných produktů, které nevytvářejí, či nabízejí pojistné produkty, které nevytvářejí. Nařízení IBIP se vztahuje na distribuci pojištění v souvislosti s prodejem pojistných produktů s investiční složkou, který provádějí zprostředkovatelé pojištění nebo pojišťovny.

2. Další výkladové zdroje a metodická pomoc

Evropské orgány dohledu (EIOPA, EBA, ESMA) zveřejňují v konsolidované formě všechny **otázky a odpovědi** (tzv. Q&As) **související s nařízením SFDR**, které vychází z otázek národních orgánů dohledu, tržních subjektů či jiných zainteresovaných osob ohledně praktické aplikace konkrétních

⁶ Greenwashing („lakování nazeleno“) je Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penze (EIOPA) chápán široce jako zavádějící prohlášení ohledně udržitelného profilu určitého subjektu, finančního produktu či finanční služby, které se může týkat i sociálních dopadů. Srov. str. 9 až 12 průběžné zprávy k doporučení Evropské komisi ohledně greenwashingu ze dne 1. června 2023. Dostupné (anglicky) na: https://www.eiopa.europa.eu/publications/eiopas-progress-report-greenwashing-advice-european-commission_en.

⁷ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2021/1257 ze dne 21. dubna 2021, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/2358 a (EU) 2017/2359, pokud jde o začlenění faktorů udržitelnosti a rizik a preferencí týkajících se udržitelnosti do požadavků na dohled nad produktem a jeho řízení vztahujících se na pojišťovny a distributory pojištění a do pravidel pro výkon činnosti a investiční poradenství pro pojistné produkty s investiční složkou.

⁸ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2358 ze dne 21. září 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o požadavky na dohled nad produktem a jeho řízení vztahující se na pojišťovny a distributory pojištění.

⁹ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/2359 ze dne 21. září 2017, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97, pokud jde o požadavky na informace a pravidla výkonu činnosti vztahující se na distribuci pojistných produktů s investiční složkou.

ustanovení nařízení SFDR a prováděcí regulace.¹⁰ Většina materiálu se nicméně věnuje otázkám nesouvisejícím s činností finančních poradců ve smyslu čl. 2 bodu 11 nařízení SFDR.

V souvislosti se vstupem nařízení 2021/1257 v účinnost byla Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penze (EIOPA) vydána dne 20. 7. 2022 **příručka¹¹ k začleňování klientských preferencí týkajících se udržitelnosti při posuzování vhodnosti v rámci režimu směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 o distribuci pojištění (IDD).**

Všechny relevantní metodické materiály související s oblastí udržitelných financí jsou **pravidelně zveřejňovány na webu ČNB.**¹²

3. Informační povinnosti podle nařízení SFDR

Informace o začleňování rizik týkajících se udržitelnosti a zohledňování hlavních nepříznivých dopadů

Podle čl. 3 odst. 2 nařízení SFDR mají finanční poradci povinnost zveřejnit na svých webových stránkách **informace o svých politikách začleňování rizik týkajících se udržitelnosti** do svého pojišťovacího poradenství. Riziko týkající se udržitelnosti nařízení SFDR definuje jako událost nebo situaci v environmentální nebo sociální oblasti nebo v oblasti správy a řízení, která by v případě, že by nastala, mohla mít skutečný nebo možný významný nepříznivý dopad na hodnotu investice.

Podle čl. 4 odst. 5 nařízení SFDR mají finanční poradci povinnost na svých webových stránkách zveřejnit a uchovávat **informaci o tom, zda ve svém pojišťovacím poradenství zohledňují hlavní nepříznivé dopady (principal adverse impact, PAI) na faktory udržitelnosti**, s náležitým přihlédnutím ke své velikosti, povaze a rozsahu svých činností a druhům finančních produktů, k nimž poskytují poradenství, **nebo informaci o tom, proč nepříznivé dopady investičních rozhodnutí na faktory udržitelnosti ve svém pojišťovacím poradenství nezohledňují**, případně včetně informací o tom, zda a kdy mají v úmyslu tyto nepříznivé dopady zohlednit.

Povinnosti podle čl. 3 odst. 2 a čl. 4 odst. 5 nařízení SFDR se **odlišují ve svých cílech**. Rizika týkající se udržitelnosti reflektují možný negativní dopad konkrétních jevů v environmentální nebo sociální oblasti nebo v oblasti corporate governance (tzv. ESG faktorů) **na hodnotu investice**. Naopak hlavní nepříznivé dopady (PAI) reflektují negativní dopady investic **na životní prostředí a společnost**, a lze je proto do jisté míry chápat jako měřítko negativních externalit.¹³

¹⁰ Konsolidované Q&As jsou dostupné (anglicky) na: https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2023-05/JC_2023_18_-_Consolidated_JC_SFDR_QAs.pdf.

¹¹ Metodický materiál EIOPA „Guidance on the integration of the customer's sustainability preferences in the suitability assessment under IDD“ ze dne 20. 7. 2022, dostupný (anglicky) zde: https://www.eiopa.europa.eu/eiopa-publishes-guidance-integrating-customers-sustainability-preferences-suitability-assessment-2022-07-20_en.

¹² Konkrétně na stránce <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/udrzitelne-finance/>.

¹³ Zohledňování obou těchto odlišných (nicméně komplementárních) náhledů představuje jeden ze základních principů legislativy v oblasti udržitelných financí. Daná zásada bývá označována jako tzv. „dvojitá materialita“.

Při plnění informačních požadavků podle obou článků je proto třeba zveřejnit informace **odděleně tak, aby nedocházelo ke snížení srozumitelnosti či k zaměnitelnosti poskytovaných údajů**. Stejně tak oddělení napomáhá srovnatelnosti poskytovaných údajů a usnadňuje dodatečné aktualizace v případě změn těchto údajů či souvisejících procesů jejich vyhodnocování.

Informace o zásadách odměňování

Podle čl. 5 odst. 1 nařízení SFDR mají finanční poradci povinnost zahrnout do svých **zásad odměňování informace o tom, jak jsou tyto zásady konzistentní se začleňováním rizik týkajících se udržitelnosti**, a tyto informace zveřejnit na svých webových stránkách. Vodítko k tomu, jak chápat daný požadavek, dává bod 22 preambule SFDR, dle kterého by mělo „být dosaženo kvalitativně i kvantitativně větší transparentnosti, (...) ve vztahu k rizikům týkajícím se udržitelnosti, přičemž struktura odměňování nepodněcuje k nadměrnému podstupování rizik ve vztahu k rizikům týkajícím se udržitelnosti a je navázána na rizikově upravenou výkonnost“.

Zásady odměňování finančních poradců by tak především **neměly vytvářet pobídku k nabízení produktů, jejichž finanční výkonnost může být významně nepříznivě ovlivněna událostí nebo situací v environmentální nebo sociální oblasti nebo v oblasti správy a řízení, v případě, že tato rizika nejsou dostatečně zohledněna**. Tato povinnost vyplývá již z obecných požadavků na pravidla odměňování [§ 48 odst. 1 písm. b) zákona o distribuci pojištění, čl. 17 odst. 3 IDD], čl. 5 nařízení SFDR tak lze chápat jako dodatečné zdůraznění daného aspektu pravidel odměňování.

Informace o rizicích týkajících se udržitelnosti uváděné v rámci předšmluvní dokumentace

Podle čl. 6 odst. 2 nařízení SFDR mají finanční poradci povinnost zahrnout do informací zveřejňovaných před uzavřením smlouvy popis způsobu, jakým jsou do jejich pojišťovacího poradenství **začleňována rizika týkající se udržitelnosti**, a popis výsledku posouzení pravděpodobných dopadů rizik týkajících se udržitelnosti **na návratnost finančních produktů, k nimž poskytují poradenství**. Pokud mají finanční poradci za to, že rizika týkající se udržitelnosti nejsou relevantní, musí uvedené popisy obsahovat jasné a stručné vysvětlení důvodů pro takový závěr.

Čl. 6 odst. 2 nařízení SFDR upravuje **výhradně informační povinnosti ohledně rizik týkajících se udržitelnosti**, tj. dějů v environmentální nebo sociální oblasti nebo v oblasti správy a řízení, které by v případě, že by nastaly, mohly mít skutečný nebo možný významný **nepříznivý dopad na hodnotu investice**. Svou strukturou odpovídá čl. 6 odst. 1 nařízení SFDR, který stanoví obdobné informační povinnosti účastníkům finančního trhu. Praktický význam má otázka, do jaké míry lze obě informační povinnosti ztotožnit.

Významný rozdíl lze spatřovat zejména mezi čl. 6 odst. 1 písm. a) nařízením SFDR a čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízením SFDR, kdy účastníci finančního trhu informují o způsobu, jakým jsou rizika týkající se udržitelnosti začleňována do jejich investičních rozhodnutí, zatímco finanční poradci informují o způsobu, jakým jsou rizika týkající se udržitelnosti začleňována do jejich pojišťovacího poradenství.

Informační povinnosti účastníků finančního trhu a finančních poradců **podle čl. 6 odst. 1 písm. a) nařízení SFDR a čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení SFDR nelze plnit jednotným textem.**¹⁴

Naopak informace o výsledku posouzení pravděpodobných dopadů rizik týkajících se udržitelnosti na návratnost poskytovaných či distribuovaných finančních produktů **podle čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení SFDR a čl. 6 odst. 2 písm. b) nařízení SFDR mohou účastníci finančního trhu a finanční poradci poskytovat jednotně.** Dané informace se týkají primárně produktu, lze navíc předpokládat významnou nerovnováhu mezi kapacitou tvůrce produktu a jeho distributora (pokud nejde o spolutvůrce) provést příslušnou analýzu rizik. Stejný závěr lze dovodit také ze shodné textace čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení SFDR a čl. 6 odst. 2 písm. b) nařízení SFDR a z bodu 15 preambule nařízení SFDR.

Formální náležitosti informací zveřejňovaných podle nařízení SFDR

Dle čl. 11, resp. čl. 13 SFDR RTS, by prohlášení ohledně zohlednění hlavních nepříznivých dopadů (PAI) na faktory udržitelnosti **podle čl. 4 odst. 5 nařízení SFDR měla být uvedena v samostatném oddíle webových stránek finančního poradce.** Jelikož míra samostatnosti není předpisem blíže upřesněna, lze za přijatelné považovat také zveřejnění všech informací podle čl. 3 až 5 nařízení SFDR **v jednotném dokumentu či na speciální webové stránce se zřetelně označenými a obsahově diferencovanými oddíly.** Vzhledem k většímu riziku nezáměrného směšování informací a vzhledem k širším informačním požadavkům podle čl. 4 odst. 5 nařízení SFDR však lze za dobrou praxi považovat zveřejnění minimálně informací o PAI v samostatném dokumentu.

K zpřístupnění informací zveřejňovaných podle nařízení SFDR může dojít také prostřednictvím hypertextových odkazů na jiné související webové stránky. V takovém případě by však odkazy měly být **snadno přístupné, nezavádějící a zřetelné.** Odkazy by také měly být srozumitelné pro běžného zákazníka, tj. měly by být uvozeny alespoň **základním popisem informací, na které je odkazováno.** Pokud jsou webové stránky s informacemi o udržitelnosti sdíleny více subjekty (např. v rámci jedné skupiny), mělo by být zajištěno, aby bylo **jednoznačně rozlišitelné, které informace se týkají kterých subjektů.** To platí zejména, pokud mají některé subjekty širší a z větší části odlišné povinnosti účastníků finančního trhu ve smyslu čl. 2 odst. 1 nařízení SFDR.

Pojišťovací zprostředkovatelé, kteří zohledňují hlavní nepříznivé dopady na faktory udržitelnosti, v souladu s čl. 11 odst. 1 SFDR RTS zveřejní informace podle čl. 4 odst. 5 písm. a) nařízení SFDR v samostatném oddíle svých webových stránek pod názvem „**Prohlášení o hlavních nepříznivých dopadech pojišťovacího poradenství na faktory udržitelnosti**“.

Prohlášení by v souladu s čl. 11 odst. 3 SFDR RTS mělo obsahovat podrobnosti o postupu, který finanční poradci používají při výběru finančních produktů, k nimž poskytují poradenství, včetně všech údajů o tom a) jak finanční poradci používají informace zveřejněné účastníky finančního trhu v souladu s SFDR RTS, b) zda finanční poradci řadí a vybírají finanční produkty na základě

¹⁴ Pokud je subjekt zároveň účastníkem finančního trhu a finančním poradcem, použijí se na něj současně jak informační povinnosti podle čl. 6 odst. 1 písm. a) nařízení SFDR, tak podle čl. 6 odst. 2 písm. a) nařízení SFDR. Informační povinnosti je v takovém případě třeba naplnit z perspektivy obou rolí.

ukazatelů uvedených v SFDR RTS a případných dodatečných ukazatelů či metodologií jejich řazení a výběru a c) jakýchkoli použitých kritériích nebo prahových hodnotách vycházejících z PAI uvedených v tabulce 1 přílohy I SFDR RTS.

Smyslem výše uvedených pravidel je, aby prohlášení o PAI podle čl. 4 odst. 5 nařízení SFDR v případě zohledňování PAI **vždy reflektovalo existenci standardizovaných PAI podle SFDR RTS**, a to i v případě, že daná metodologie není převzata.

Pokud naopak finanční poradci při distribuci rezervotvorného pojištění hlavní nepříznivé dopady na faktory udržitelnosti nezohledňují, pak stačí, aby v souladu s čl. 13 odst. 3 SFDR RTS **zřetelně prohlásili, že ve svém pojišťovacím poradenství žádné PAI nezohledňují, a uvedli důvody, proč tak činí**, včetně případných informací o tom, zda hodlají PAI zohlednit v budoucnu s odkazem na ukazatele uvedené v příloze SFDR RTS, a pokud ano, kdy. Podle čl. 13 odst. 1 SFDR RTS mají finanční poradci povinnost tyto informace zveřejnit v samostatném oddíle svých webových stránek pod názvem „**Nezohledňování nepříznivých dopadů pojišťovacího poradenství na faktory udržitelnosti**“.

SFDR RTS v čl. 2 dále stanoví obecná pravidla pro formu poskytovaných informací. Ty by např. měly být snadno přístupné, srozumitelné, nezavádějící a pravidelně aktualizovány. **Obecné požadavky SFDR RTS na formu se použijí i na informace zveřejňované podle čl. 3 odst. 2 a čl. 5 odst. 1 nařízení SFDR**, což vyplývá z logiky právní úpravy a některých shodných pravidel nařízení SFDR. Např. čl. 12 odst. 2 nařízení SFDR stanoví obdobnou povinnost aktualizovat informace uveřejněné podle čl. 3 a 5 nařízení SFDR spolu s jasným vysvětlením všech změn.

Finanční poradci mají dále povinnost zajistit, aby jejich **marketingová sdělení nebyla v rozporu s informacemi zveřejněnými podle nařízení SFDR** (srov. čl. 13 odst. 1 nařízení SFDR).

4. Dodatečné požadavky v oblastech střetu zájmů, produktového řízení a posuzování vhodnosti distribuovaných produktů podle nařízení 2021/1257

Produktové řízení

Nařízením 2021/1257 došlo k **začlenění udržitelnosti do požadavků na produktové řízení** obsažených v nařízení POG. Z hlediska distributorů pojištění (kteří zároveň nejsou tvůrci nabízených produktů) jsou relevantní změny v čl. 8 odst. 3, čl. 10 odst. 2 a čl. 11 nařízení POG.

Tvůrci pojistných produktů poskytují distributorům pojištění **veškeré příslušné informace** o pojistných produktech, určeném cílovém trhu a doporučené distribuční strategii. Tyto informace umožňují distributorům pojištění pochopit pojistné produkty, porozumět cílovému trhu určenému pro pojistné produkty, určit zákazníky, s jejichž potřebami, charakteristikami a cíli není pojistný produkt slučitelný a vykonávat distribuční činnosti související s danými produkty v souladu s nejlepšími zájmy

zákazníků. Nařízením 2021/1257 byly mezi zákaznické potřeby, charakteristiky a cíle, které je třeba posuzovat, výslovně doplněny také případné cíle týkající se udržitelnosti.

Distributoři musí skrze svá **písemná opatření pro distribuci produktů¹⁵ zajistit řádné zohlednění cílů, zájmů a charakteristik zákazníků**, včetně případných cílů týkajících se udržitelnosti, a zároveň zajistit, že od tvůrce pojistného produktu **obdrží všechny k tomu potřebné informace charakterizované v čl. 8 odst. 2 a 3 nařízení POG**. Distributoři by tak měli svá opatření pro distribuci produktů odpovídajícím způsobem aktualizovat a skrze procesy vzájemné komunikace s tvůrci produktů (zpravidla pojišťovny) získat údaje o produktových rysech neslučitelných s konkrétními udržitelnými cíli zákazníků, pokud je tato informace relevantní. Vzhledem ke stávajícímu pojetí udržitelných financí v oblasti distribuce pojistných produktů, které je zaměřeno především na informování o udržitelných vlastnostech produktů rezervotvorného životního pojištění, lze připustit méně komplexní hodnocení ESG faktorů u produktů neživotního pojištění, zároveň je však třeba brát v potaz, že nařízení POG neobsahuje pro tyto produkty výjimku.

Pokud následně distributor pojištění zjistí, že pojistný produkt není mj. v souladu se zájmy, cíli a charakteristikami cílového trhu, **bez zbytečného prodlení informuje tvůrce** pojistného produktu a popřípadě upraví svoji distribuční strategii pro pojistný produkt (čl. 11 nařízení POG).

Procesy produktového řízení se liší od postupů při poskytování rady zákazníkovi v rámci distribuce rezervotvorného pojištění, které zahrnují zjišťování zákaznických preferencí a jejich srovnání s podíly udržitelných investic v jednotlivých produktech či konkrétními nepříznivými dopady produktů (PAI). Lze proto obecně považovat za **nevyhovující, pokud jsou oba procesy ve vnitřních předpisech upraveny společně**, byť je při určování souladu s cílovým trhem možné vycházet z jednotného dotazníku ohledně situace, znalostí, požadavků, cílů (preferencí) a potřeb zákazníka.

Posouzení vhodnosti a zjišťování preferencí týkajících se udržitelnosti

Nařízením 2021/1257 byly dále faktory udržitelnosti a preference zákazníků týkající se udržitelnosti **včleneny do pravidel pro výkon činnosti vztahující se na distribuci pojistných produktů s investiční složkou**.

Významně byla doplněna zejména pravidla zjišťování informací pro účely posouzení vhodnosti podle čl. 9 nařízení IBIP. Zprostředkovatel pojištění má povinnost získat nad rámec standardních údajů o investičních cílech, finanční situaci a znalostech a zkušenostech od zákazníků nebo potenciálních zákazníků také **informace o případných preferencích týkajících se udržitelnosti**. Pokud rezervotvorné pojištění tyto zákaznické preference nesplňuje, distributor **nedoporučí rezervotvorné pojištění** jako produkt splňující preference zákazníka týkající se udržitelnosti a vede o důvodu nedoporučení **záznamy** (čl. 9 odst. 6 druhý pododstavec nařízení IBIP).

¹⁵ Ohledně náležitostí opatření pro distribuci produktů srov. také dohledové sdělení České národní banky č. 1/2022 „K povinnostem distributorů v oblasti dohledu nad produktem a jeho řízením“ dostupné na https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financi-trh/.galleries/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledove_sdeleni_2022_01.pdf.

V případě, že žádný produkt rezervotvorného pojištění, které má zprostředkovatel pojištění v nabídce, preference zákazníka týkající se udržitelnosti nesplňuje, **může zákazník své preference týkající se udržitelnosti upravit**, přičemž zprostředkovatel pojištění vede o rozhodnutí zákazníka záznamy, a to včetně důvodů rozhodnutí. K úpravě preferencí nesmí dojít na základě předchozího ovlivňování nebo nátlaku ze strany zprostředkovatele.

Preference týkající se udržitelnosti jsou definovány v čl. 2 odst. 4 nařízení IBIP. Jedná se o volbu zákazníka nebo potenciálního zákazníka, zda, a případně do jaké míry, by do jeho investic měl být začleněn jeden nebo několik z finančních produktů vymezených v daném ustanovení, konkrétně:

- pojistný produkt s investiční složkou, u něhož zákazník nebo potenciální zákazník určí, že se minimální podíl investuje do **environmentálně udržitelných investic ve smyslu čl. 2 bodu 1 nařízení o taxonomii**,
- pojistný produkt s investiční složkou, u něhož zákazník nebo potenciální zákazník určí, že se minimální podíl investuje do **udržitelných investic ve smyslu čl. 2 bodu 17 nařízení SFDR**,¹⁶
- pojistný produkt s investiční složkou, který **zohledňuje hlavní nepříznivé dopady (PAI) na faktory udržitelnosti**, přičemž kvalitativní nebo kvantitativní prvky prokazující předmětné zohlednění určuje zákazník nebo potenciální zákazník.

Jak již bylo uvedeno výše, pojišťovací zprostředkovatel má v souladu s čl. 9 nařízení IBIP povinnost zákaznické preference týkající se udržitelnosti zjistit a zaznamenat, a to i pokud zákazník žádné udržitelné preference nemá. Činit tak zpravidla bude skrze oddíl záznamu z jednání či v samostatném dokumentu. Konkrétní preference týkající se udržitelnosti je třeba zjišťovat v návaznosti na jejich definici v nařízení IBIP, tj. **je třeba zjišťovat preference ohledně všech tří forem udržitelných produktů**. To neznamená, že by bylo nutné v rámci dotazníku přesně reprodukovat výše citované definice, zároveň by ale na ně konkrétní dotazníkové formulace měly navazovat tak, aby nedošlo k navození mylné představy o povaze jednotlivých kategorií. Za dobrou praxi lze považovat **uvedení modelových příkladů všech tří kategorií**.

Proces zjišťování zákaznických preferencí týkajících se udržitelnosti by měl být **hodnotově neutrální** a neměl by přímo či nepřímo ovlivňovat jejich konkrétní podobu či rozsah, a to bez ohledu na produktovou nabídku. V případě, že žádný produkt nesplňuje preference zákazníka týkající se udržitelnosti, je možné, aby je **zákazník následně upravil, nikdy však nelze omezit rozsah samotných zjišťovaných preferencí**. Pokud nebudou preference upraveny, při absenci vhodného produktu **nemůže dojít k prodeji produktu neodpovídajícího požadavkům zákazníka**.

¹⁶ Udržitelné investice podle čl. 2 bodu 17 nařízení SFDR nelze ztotožňovat s produkty prosazujícími kromě jiných vlastností i environmentální nebo sociální vlastnosti nebo kombinaci těchto vlastností ve smyslu čl. 8 nařízení SFDR (tzv. „light green“ produkty) nebo s produkty sledujícími cíl udržitelných investic ve smyslu čl. 9 nařízení SFDR (tzv. „dark green“ produkty). Udržitelné investice tvoří určitý podíl těchto produktů, přičemž daný podíl je uveden v informačních šablonách, jejichž konkrétní podobu stanovuje nařízení SFDR.

Vzhledem k tomu, že preference týkající se udržitelnosti musí být zjišťovány strukturovaně a bez předchozího ovlivnění zákazníka, je třeba trvat na jejich explicitním **vymezení v záznamu z jednání či jiném souvisejícím dokumentu** sloužícím ke zjišťování informací od zákazníka. Záznam z jednání, který by vymezení a formu zachycení preferencí týkajících se udržitelnosti přenechal bez dalšího výlučně na poradci (např. v podobě prázdného okénka s nadpisem „ESG preference“) by vytvářel nedůvodné riziko nevhodného postupu při zjišťování příslušných informací, a představoval tak nevyhovující implementaci požadavků čl. 9 nařízení IBIP.

Součástí záznamu z jednání pak musí být také samotná rada a v rámci prohlášení o vhodnosti také důvody, na kterých byla založena, což zahrnuje i informaci o tom, zda jsou investiční cíle zákazníka dosaženy zohledněním jeho preferencí týkajících se udržitelnosti.

Zprostředkovatelé pojištění, kteří **pravidelně přezkoumávají vhodnost** doporučených rezervotvorných pojištění (§ 89 odst. 3 zákona o distribuci pojištění, čl. 14 odst. 4 nařízení IBIP), by do posouzení měli zahrnout také soulad se zákaznickými preferencemi týkajícími se udržitelnosti.

Příručka EIOPA

Při tvorbě procesů začleňování zákaznických preferencí týkajících se udržitelnosti do posuzování vhodnosti se lze inspirovat také výše uvedenou **Příručkou EIOPA** vydanou dne 20. července 2022, ve které EIOPA poskytuje související doporučení. Příručka nemá formu tzv. obecných pokynů či nástrojů sbližování ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 a **nejedná se o závazný dokument**. Většinu doporučení lze nicméně považovat za minimální standard.

Střet zájmů

Nařízení 2021/1257 také dílčím způsobem **aktualizovalo pravidla čl. 3 nařízení IBIP ohledně zjišťování střetu zájmů**, která blíže upřesňují obecný požadavek na zavedení, udržování a uplatnění postupů pro předcházení, zjišťování a řízení střetu zájmů obsažený v § 48 odst. 1 písm. c) zákona o distribuci pojištění. Konkrétně byly mezi zájmy zákazníka, jejichž poškození hrozí v případě existence střetu zájmů, zahrnuty také jeho případné preference týkající se udržitelnosti.

Zprostředkovatelé pojištění obecně musí posoudit, zda sami, jejich řídicí pracovníci, zaměstnanci nebo vázaní zástupci **mají zájem na výsledku činnosti související s distribucí pojištění a zda tento zájem není odlišný od zájmu zákazníka** nebo potenciálního zákazníka a nemá potenciál ovlivnit výsledek distribuční činnosti na úkor zákazníka. Stejným způsobem by měli postupovat při určování střetu zájmů mezi zákazníky.

V souvislosti s novelizací pravidel provedenou nařízením 2021/1257 by měli zprostředkovatelé pojištění **zrevidovat své vnitřní předpisy**. Jako konkrétní příklad střetu zájmů souvisejícího s udržitelnými preferencemi může sloužit situace, kdy konkrétní pobídka nebo systém pobídek motivuje k nabídce produktu odlišného od produktu, který by (za předpokladu přibližné shody ostatních parametrů) lépe odpovídal preferencím týkajících se udržitelnosti zákazníka.